

Elveszve vektortérben

2025. július 7., hétfő 7:46

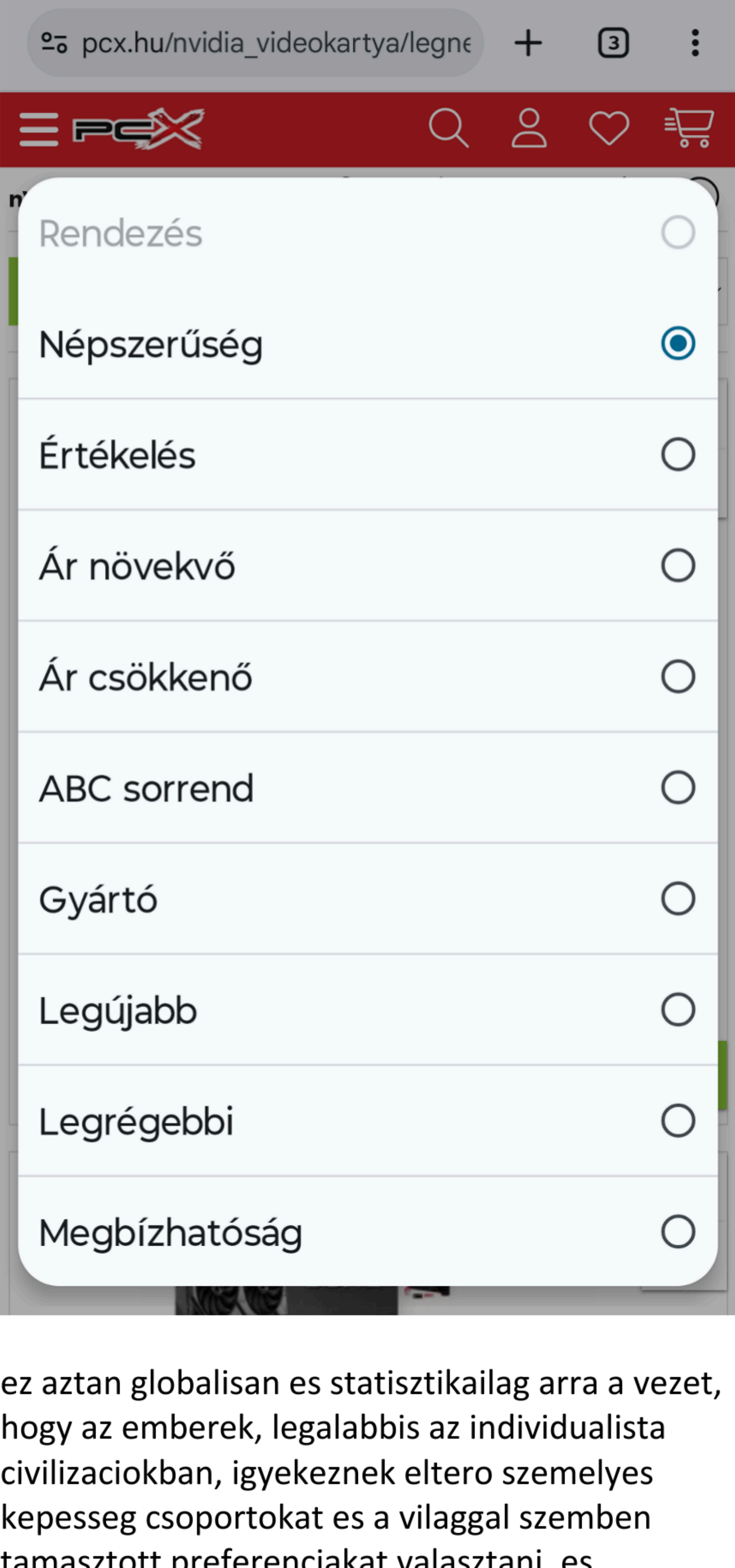
ugy velem a gepi tanulasbol es a mesterseges intelligencia tudomanybol ismert dimenzionalitas atka ami nekunk embereknek keresztbe tesz tarsadalmi nagyleptekben

a dimenzionalitas atka jellemzi feltehetően a lehetosegek sikeres megtalalasat: ez egy olyan keresesi problema ui. ahol tobb, egymastol fuggetlen parameter szerint kell megtalalni az optimumot. mondok 2 peldat: szotarban megtalalni a keresett szot egyszeru, mert 1 dimenzios, ahol sorba tudjuk rendezni az adatokat, es a szotart a felenel felutve el tudjuk donteni, melyik reszeben keressuk tobb a keresendo kifejezest, majd azt is a felenel utjuk fel, hogy lassuk melyik negyedeben van es igy tobb. ezzel a felezeses modszerrel pl. 10 lepesben ezer, 20ban mar 1 millio szo kozul lehet megtalalni pontosan azt, amit keressuk. nem igy van ez az ingatlan vasarlasnal! tfh. venni szeretnenk egy lakast, aminek fuggetlen parameteri a 2 fele belmagassaga, hogy hanyadik emeleten van (ez legalabb 3 fele, fsz.-i, tetoteri es a maradekok), es persze mennyibe kerul, hany negyzetmeter, valamint mondjuk meg a tajolasa, legalabb 8 fele. na ez utobbi parameterek cinkesek ha par szazezer kerobol valogatunk, mert ha barmelyik szerint sorba rendezzuk a kegliket, az osszes tobbi sorrendje elkeveredik, es annyira lehetetlen hatekonyan megtalalni a legszimpiabb ingatlant, hogy matematikusok hordai foglalkoznak jobb helyeken egy legalabb reszlegesen, az adott adatbazisra optimalizalt felmegodlas szerkesztesevel, hogy egy kicsit kevesebbet fogyasszon az a qrva szamitogepe a keresesi szolgaltatonak, mire kikop valami megkozelitoleg hasznalhato eredmeny csomagot!

en pedig ugy gondolom ilyen sok dimenzios problema az eletben rengeteg van, a parvalasztastol akar a product market fit-ig... es ahogy egyre bonyolultabb az elet es a vilag, egyre tobb fuggetlen parameter csoport kell, hogy a megfelelo tartomanyba essen: akkor lehet egy jo tarsat talalni, egy jo uzletet csinalni, esetleg egy jo uzlethez egy jo tarsat talalni akinek a specifikus tudasa ertekesebb, mint a bere

itt egy videokartya ertesites, mint product market fit problema, ami lathatoan tobb dimenzios kereses, es nem is viszi tulzasba a szolgaltato: valamelyik dimenzio szerint sorba rendezi neked a termekeit, a kereses tobbi reszet mar odd meg te - nezegesd, egyeztesd az erzeseiddel, benyomasaiddal, aztan vegyel valamit, ami korulbelul olyan amilyenre vagysz, abban a pontban, amikor az agyad aszongya, hogy eleget kerestel, ie. meguntad//feladtad :/

ez aztan globalisan es statisztikailag arra a vezet, hogy az emberek, legalabbis az individualista civilizaciokban, igyekeznek eltero személyes kepesseg csoportokat es a vilaggal szemben tamasztott preferenciakat valasztani, es egyikmasiknak ez a "személyes tortenete", mondjuk ugy, hogy betalal, egyezik, passzol, illeszkedik a vilagmindenszeg mar meglevo fogaskerekei koze; de ahogy egyre bonyibb a vilag, ugy nemcsak a nepesség no exponencialisan, de a keresesi problema is, igy paradox modon evente ugyanannyi ujitas es attores varhato a sok sok individualista egyeni probalkozasai altal; a tobbiek? nekik marad a ber es fizetes:

- egyreszt ezért fejlődik jobban az individualizmisra hangsulyt fekteto civilizacio
- masfelol a meritokratikus alapeszmenye az ilyen civeknek mero baromsag, a vakveletlenen mulik, hogy ki viszi sokra*
- de ettol meg azt kell jutalmazni, akinek a modellje jobban passzolt a tobbiekenel, ahhoz, hogy az a hasznosabb modell elterjedjen*
- ezt persze a tobbseg kurvara igazsagtalannak fogja erezni
- pozitiv aka. onerosito, ongerjeszto visszacsatolas is jellemzi ezt a folyamatot, mert tobb adatbol meg akkor is jobban lehet keresgelni, ha maga a keresgeles egyebkent matekilag nyugos; ergo minden kezdet nehez, es aki mar benne van egy sikeresen indulo keresesi folyamatban, dol neki a felhasznaloi adat a kezdeti MVP ertesitese soran mondjuk, annak kicsivel tobb az eselye, mint a tobbi sotetben tapizo milliardoknak

(*) szoval ennyi erovel lotto alapu civilizacionak kellene nevezni az individualista kapitalizmust, nem meritokracianak: persze osszefugg a tanult dolgokkal es megszerzett tapasztalatokkal, hogy ki mire vitte, es nyilvan a saját privat donteseibol ered a sikere, csak azt felejtjuk el, hogy a donteseink a belso-, a tapasztalataink a kulso vilagunk veletlenszeru kovetkezmenei...

“How is your year going?”

